

מדריך הכשרות

— ירחון דהתאחדות הקהלות —

כולל תשובות, מכתבים ובירורים בענין כשרות המאכלים

לפסח ולכל ימות השנה

ב"ה. חודש אדר-ניסן ה'תשל"ד שנה א קונטרס א' (כרך א)

בפיקוח מוה"ר משה שמואל שליט"א

הגאב"ד דקהלתנו קהל יסודי התורה (מלפנים אב"ד דעברעצין)

יוצא לאור בחשתתפות הרבנים והקהלות ולומדי תורה

דעיר רבתי ניו יארק

וועד הכשרות

שע"י קהל יסודי התורה, ברוקלין, ניו יארק

פתח דבר

- (א) בכל שאלות כשרות המאכלים המתעוררים במשך השנה, עיין נא בחוברת זו. ובעזרה"ת תמצא פתרון לספיקותיך.
- (ב) בכל ענין שמתעורר לך, תכתוב למערכת.
- (ג) שמור נא על החוברת מפני דברי תורה שבה.
- (ד) הברורים שישנם כאן במדריך הכשרות חלים רק עד שני חדשים.
- (ה) שינויים רבים יחולו בכל כמה חדשים, מפני התקדמות בתי התרושת (הפאבריקען). ע"כ צריך לעיין בכל פעם בקונטרס היוצא מחדש אם אין שינויים.
- (ו) עוד יש לנו הרבה מכתבים וכתבים מרבנים מובהקים באריכות ובקצרה ואתם הסליחה על אי פרסומם עתה, כי המוקדם תחלה, ואיה"ש נפרסמם בחודש אייר-סיון.
- (ז) וזאת למודעי כי את הוועד לא עשינו לשם ביזנעס ח"ו ולא לנתינת הכשרים, רק אדרבא — נלך לראות בכל המקומות אם יש בו חשש איסור או לאו בלי שום תשלום שכר. תשלום מחיר הספר ודמי החתימה הם רק עבור תשלומי הוצאת הדפוס. את המדריך נשלח רק לבני החבורה, וכל מי שמעוניין לקבל המדריך יכתוב למערכת.

המערכת

VAAD HAKASHRUS

1863 EAST 13th STREET
Brooklyn, N. Y. 11229

פאר אינפארמיישן רופט :

הרב יעקב מושקוביץ

אין אָוונט פון 9 ביז 30:10

טלפון : 627-2378

מחיר החוברת — 1.50 דולר

אפשר לקבלו בכל בתי מסחר ספרים

דפוס אופסט "מוריה"
MORIAH OFFSET COMPANY
160 JOHN STREET
BROOKLYN, N. Y. 11201

אריסטון (פי סעודה גדולה) עתיד הקב"ה לעשות לעבדיו הצדיקים לע"ל,
וכל מי שלא אכל גוי"ט בעוה"ז זוכה לראותו. (ויקרא רבה פ"י).
לע"ל הקב"ה מוציא כרוז כל מי שלא אכל בשר חזיר מימיו, יבוא ויטול
שכרו (קהלת רבה פ"א סי כ"ח).

מדריך הכשרות

כולל תשובות ומכתבים ובירורים בענין המאכלים
לפסח ולכל ימות השנה

דמי חתימה לשנה — 4 דולר

ב"ה. חודש אדר-ניסן תשל"ד

הלכות מלוקטות לחג הפסח

ידיעות נחוצות לחג הפסח

פרטי הכשרות לכל ימות השנה

יוצא לאור על ידי

וועד הכשרות ד"קהל יסודי התורה"

— עפ"י מנהגי מרן הח"ס זכו"ע בבארא פארק —

ע"י ב"ק הגאב"ר ארמו"ר מוה"ר משה שטרן שליט"א

באתה בשלוחתה אלה אהביוע שבועת דלתני אשר
שאלתי בשורה טובה, כי התקבלו צעם רנה
אמריי ברמת בקורו (צדק אופי) שיקור ופוליס
ואחר אבק אטוב אצעות (אמן) ג' ומוחט, אמן הטוב
בשדה הפרעות אשר נתח הרבה, כי אני אמת
האפרות אשר לעשותם ען קלות צו צעני (ששורה)
אין צעם טעם - וגם אני הועלה הקרבן ארוח הרהור
הברוושה אין לדעות - אלא באו ונחמתן טובה אמת
זכרו ישרו אשר נתקבץ רמת פזו יפסי הרהור
התקורסו וכו' (שש) אלה משנה שסערן שלטטא אפס
פיערעצמן, הוצר רסס אבני קצונים אלו, ואורה
שלא אהם אפס (שש) אמתן אהורוס אמיתים, הוא -
כרמיות, ואת ונתן של קתה זאת, חסופה, יענו
אומית בהשתתף עם התלו קמוצלות ופער אהורוס
עם אפסי קעו פערון קרעות הפל - וקצרות
שמרת (שש) אמתן אהורוס קופיע ואחרים
אמני קפער ותמן (שש) אמתן הרהור קפס

וי"ה (הש"ס)
הרב משה שניידר
פ"פ רבנות מאמן חזית הפתח
גם יעקב אביב חפ"ס אב קרביבא
ושש אמן

ב ש ע ר

בע"ה שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה שבאסיפת אברכי כוללים מפורסמים ומאוד חשובים יודעי תורה ובעלי מסנ"פ המבקשים לקחת על שכמם עול של וועד הכשרות ולילך מעיר לעיר ומכפר לכפר לערוך שבע בדיקות וחקירות — כי בנפשינו הוא — על כל מיני מאכל העולה על שולחן אחינו בני ישראל החרדים לדבר ה' ולתורתו. כי ענין הכשרות הוא כה מסובך וכה משובשת שדורשת עמל והתמדה גדולה לעקוב אחר כל חידוש הנהוג באחרונה במרכיבי המזון השונים והמשונים המעוררים חשד על מקוריהם ואין אנו יודעים כדת מה לעשות ולצאת יד"ח. לדאבונינו הרבה מסתמכים על סברות בעלמא או שמועות של מה בכך, זה אומר בכה וזה אומר בכה ואין להם באמת שום יסוד בהלכה הן להיתר הן לאיסור לא להקל ולא להחמיר ולבסוף לרוב המון העם נכשלים באין יודעים. וידוע לכל בקי קצת שיש נקודות קטנטנות בהרכבת המזון שיש בהם חששות רציניות שבלי לחפש אחריהם במאמץ ובהשקעת כח ע"י מומחים בעלי נסיון אי אפשר שיבואו בבית תבשיל של איש המהדר אחר כשרות בהשקט ובטחה.

על יסוד דברים הנאמרים באמת ובצדק, וכל המכחיש את הנ"ל מכחיש את האמת, אנו מבקשים מכל קהלה נאה כמה שהיא להצטרף עמנו לעשות חיל לה' ולתורתו בכח רבים היפה. ובטוח אני בחסדי ה' וברחמי שמים שבעזרה"ת עוד יעלה בידנו ע"י התאחדות וועד הכשרות של כל הקהלות הי"ו לפעול גדולות ונצורות על שדה הכשרות.

ועזבעה"ח ג' לסדר ולא יראו פני ריקם.

שנת תשל"ד פה ברוקלין יצ"ו

בהוקרה רבה.

משה שמרון

אב"ד דעברעצין יצ"ו

הקדמה

יצאנו עכשיו במרוצת השנה למורה דרך בה"א הידועה, בשביל כל דבר ודבר העולה על שלחן אחב"י הצריכים שבע בדיקות ושבע חקירות וכו', שצריך לכך: קפדנות, דייקנות, התמצאות מצד הטכני ואפילו המידע ועקביות המתמדת.

בעמדנו על נקודה זו עלינו להביע תודה לה' אשר השגנו שלשה רבנים חשובים ומפורסמים אשר לבם כלב הארי ועיניהם כיונים על אפיקי מים צופיות על סדרי הכשרות, וכל דבר קטן וגדול עובר על ידיהם ממש. הם עומדים בתקיפות על כל תג ותג בכל ענפי ההוראה ובמיוחד בשטח הכשרות ללא כל נקיפת הלב, על כל דבר מאכל ומשקה.

בתקיפות גדולה נכנסנו לעניני וועד הכשרות לבלי להתחשב עם כל גורם אחר, ותהיינה התוצאות אשר תהיינה. הרבה מהרבנים אמרו, רק וועד הכשרות של רבנים בעלי מס"נ (ולא לשום פני' או ביוזעס) יכול לפעול כאן, ולא לתת הכשרים, רק לפקח על הכשרות וכו'.

הוועד הכשרות הזה הוא בלתי מפלגתי ומשתתפים בו רבנים ואברכים יראי ה' מכל חוגי היהדות החרדית. ופונים אנו לכל יראי ה' להשתתף בכל פעולות הוועד ולהיות חברים בו.

חבר בוועד הכשרות מקבל בכל ב' חדשים הירחון היו"ל ע"י הוועד, שבו מפורט ומפורש כל פעולות הוועד, ומה שיתוודע לנו בב' חדשים אלו. וגם יכול מאמרים ואזהרות מגדולי רבותינו שליט"א.

עלינו לעמוד על המשמר ולעזור שלא יהי' קלות בשטח הזה, וזאת תפארתנו אם כי הדבר כרוך בקשיים ואי־נעימות ולחצים וכו', אך מלאי אחריות כלפי עבודת הקודש שלנו אנו צועדים בעזרה לקראת הבאות בתקוה שגם הצבור יעריך את עבודתנו המפרכת ויעזור לביצור הכשרות ע"י דרישת המדריך שלנו, ולעזור לנו לקבל חברים בוועד וחברים בוועד הפועל". כך נוכל לבסס את היסוד של וועד הכשרות.

ואמת ה' לעולם אגיד ושומר הבטחתו אשר הבטיח ע"י דוד עבדו, רגלי חסידיו ישמור ובו בטחנו אשר ברוב חסדיו כה יעשה עמנו, והבא לטתך מסייעין אותנו.

המ ע ר כ ת

המנהג לדרוש בשנה שחל ערב פסח בשבת, בשבת הקודם (מהרי"ל באה"ט), ע"כ ראינו לנחויז להוציא קונטרס קטן לעורך על דברים שאינם ידועים לרבים, הלכות הנוגעים בער"פ שחל בשבת ולקיים בזה לדרוש בשבת הקודם.

פרק א

א. הבכורים מתענים יום ה' מלפני השבת (כן הוא מנהגינו) ויש מתענים בער"ש, ועתה בזמנינו המנהג לאכול בסעודת סיום מסכתא שכמעט אין בכור המתענה, ע"כ יעשו הסיום ג"כ ביום שהיו מוכרחים להתענות, והעושה הסיום בערב שבת ג"כ לא הפסיד. בין בכור לאב (שלקח אשה שכבר ילדה ולא הי' לו זרע עדיין). בין בכור לאם (שלו יש בנים ולה לא הי' עד עתה) חייבים להתענות. בכור יוצא דופן אין צריך שיתענה, אבל מהיות טוב שיאכל בסעודת סיום מסכתא (כאשר מבוואר בספר באר משה ח"ד כ"י). ב. בכורי כהנים ולויים יתענו. ג. בכור אחד נפל ודאי יתענה. אבל אם בא אחד תנוק שמת בתוך ל' לא יתענה. האב מתענה תחת בנו הבכור עד שיגדל ויהיה בן י"ג. ואם גם האב בכור או תתענה האם. ועתה שסומכים על סעודת מצוה ילך הקטן ויאכל על הסעודה. כן המנהג עתה. ד. האב המתענה בשביל בנו הבכור בער"פ שחל בשבת יש לו לסמוך על הדיעה שאין מתענים כלל ואין צריך שיתענה (ראה בכה"ח סימן ת"ע). מעוברת או חי' כל ל' או מניקה אינה מתענה בשביל בנה הבכור גם כשהאב בכור ומתענה בשביל עצמו, דזכרון אחד עולה לכאן ולכאן (ע"ש). בשביל תינוק הנולד בתוך ל' דע"פ יש מקילין ויש מחמירים, ע"כ טוב שיאכל האב בסעודת מצוה. על תינוק הנולד אחד חצות לילה דע"פ ג"כ יעשו, טוב שהאב יאכל בבוקר בסעודת מצוה (עיי"ש). אבל כשהוא בכור חייב להתענות אם אפשר יעשה סעודת סיום בביתו בחדר אחד שלא במקום שהוא יושב ויאכל ממנו (בתשו' באר משה ח"ד). על סעודת ברית מילה אבי הבן, המוהל, הסנדק והקוואטער מותרים לאכול, ושאר הבכורים אם נמצאים שם יתירו להם ע"פ שאלה וחדטה אם יש עשרה בסעודה גם בלעדו. וכן בסעודת פדיון הבן הבכור אוכל אם הוא מעשרה ואין עשרה בלעדו (ראה חיי"א סי' קכ"ט סעי' כ"ב).

פרק ב

א. בודקין את החמץ בליל י"ג (אור ליום ערש"ק) בכרכה ומבטלין החמץ כבשאר השנים. ב. בשאר שנים אם שכח לברך באור ליום י"ד מברך

ביום י"ד בשעת השריפה (ט"ז ומ"א סי' תל"ב). אבל ער"פ שחל בשבת אם שכח לברך באור ליום יג לא יברך ביום יג בשעת שריפה כיון שאינו אומר כל חמירא וביום שבת ג"כ לא יברך (באר משה חלק ד). ג. נוסח אמירת כל חמירא מחוייבים להביץ ואם אינו מבין מה שהוא אומר לא מהני כלום. ד. הבדיקה צריך שתהי' לאור נר יחידי, ולכתחילה בנר של שעה אבל לא באבוקה ולא בב' נרות קלועים. ולא יבדוק ע"י פלעשלייט, והנכון שיברך ברכת בדיקת חמץ דוקא בבירור לכתחילה על נר של שעה יחידי. ה. יבדוק בכל מקום שאפשר לבדוק ע"י נר יחידי ובמקומות שא"א לבדוק ע"י נר, יבדוק ע"י פלעשלייט (באר משה ח"ד). ו. עש"ק יבדוק הכל כבשאר שנים וביום ש"ב"ק יחזור ויבדוק מה שאפשר לבדוק בהיתר. שכן לבדוק באור ליום יג וביום יג אסור לבדוק לאור נר ע"י טלטול עכו"ם לבילי שבת ק' או ביום ש"ק אלא יבדוק במוש"ק בלא נר ובלא ברכה ורק במקומות שראוי לבדוק בלא שום איסור שבות. ז. בער"ש יאמר "מזמור לתודה" ולמצוה בשחרית. בערב שבת מבערין כל חמץ, ועיקר הדין שישרוף החמץ שרוצה לבער עד שעה שישית (11 אַזייגער) ולא אח"כ. וא"צ לבטל בערב שבת, היינו שלא יאמר כל חמירא בערב שבת. ואם שכח ולא ביער החמץ קודם חצות ישרפנו ויבערנו עד שקיעת החמה. ובשבת ק' יאמר כל חמירא הנדפס בסידורים לומר בער"פ. ח. מגיח ערב שבת חמץ הצריך לו לג' סעודות דשבת ק'. ט. המכירת חמץ טוב ג"כ שיהי' בערש"ק בזמן שהדין נותן למכור בשאר שנים בער"פ עד סוף שעה החמישית. אבל המיקל למכור לכתחילה עד חצות ג"כ שפיר עבד ויש לו על מי לסמוך. י. הסוחרים המוכרים חמץ ימכרו חמצם ביום השישי בשעה חמישית, מעכשיו באופן שמה שרוצים למכור מהחמץ עד קבלת שבת יהי' ברשותם למכור. והמכירה דער"ש יחול סמוך לשקיעת החמה דשבת קודש, אבל יותר טוב אם אפשר שהסוחר ימכור חמצו שבביתו בשעה חמישית כדת וכדין והחמץ שבחנותו ימכור קודם קבלת שבת וכן נכון יותר אם אפשר. ואפשר שבזמנינו שבעלי החנויות כמעט כל הקונים שלהם הם ישראל, ואין להם כמעט שום הפסד אם לא ימכרו שום חמץ ולא שום חשש חמץ משעה שישית בערב שבת, ימכרו חמצם שבחנות ג"כ בערב שבת בשעה חמישית. ואם המצא ימצא סוחר שיהי' לו הפסד ע"י מה שימכור חמצו בער"ש בשעה חמישית, לזה יתירו לו למכור שיחול המכירה סמוך לשקיעת החמה דשבת ק', או ע"י מכירה עכשיו מע"ש ויחול הקנין בעת שקיעת החמה או שבת ק'. יא. שכח למכור חמצו בערב שבת יתנו לעכו"ם במתנה ובמקום הפסד יכול למכור לנכרי בשבת (בלא מעות) בקנין דמהני עפ"י דיניהם כפי שער שבשוק, כיון שעושה כן רק להנצל מאיסור. ולא דמי למו"מ (סימן תמ"ד, ח"י סק"ח וא"ר ס"ק ה' ועי' במ"ז סק"ה).

פרק ג

א. ערש"ק מותר בעשיית מלאכה כל היום, וכן מותר לגלח ולהסיר הצרפניים כבכל ערש"ש. ב. ידקדקו מאד שבכלי האשפה המונחים בחצר שלא יהי' חמץ גמור אם איננו יודע בבירור שעד שעה חמישית בשבת יקחו מלקטי האשפה כל מה שמונח בכלי האשפה. ג. אבל אם כלי האשפה מונחים ברה"ר או שרי להריק חמצו בערש"ש בכלי האשפה מאחר שכלי האשפה אינם מונחים ברשותו (מתשו' באר משה ח"א סי' מ"א וח"ג סי' ע"ד). ד. ערש"ק אחר חצות אופין מצות מצוה כמו בכל שנה ושנה, ואין אמירת הלל או חוב מצד מנהג של ישראל כמו בשאר ערבי פסחים. ה. אם שכח להגעיל כלים שאינם בני יומם בערש"ש עד שעה חמישית או שרי לו להגעילם כל היום, ואלו שאין מגעילין כלי חמץ רק כלי כסף וכיו"ב מכה חומרא בעלמא, יכולין להגעילן לכתחילה ערש"ק עד שקיעת החמה, והמקיל להגעיל כל הכלים שאינם בני יומם עד שקיעת החמה יש לו על מי לסמוך. ו. אין מבשלין בערש"ק שום תבשיל מקמח וכיוצא"ב שדרכן לידבק להכלים, ואם לצורך תינוק הוכרח לעשות כדבר הזה או מותר להדיחו גם בשבת כדי להעביר החמץ, דצורך מצוה הוא. אבל ע"י גרידה אסור ע"י ישראל רק ע"י עכו"ם (דשבות דשבות ע"י עכו"ם שרי במקום מצוה). ז. לתינוקות שרי ליתן מצה בערש"ק, אפילו לאלו תינוקות שאין נותנים לאכול מצה בערש"פ, ולתינוקות שאינם יודעים ממצות יציאת מצרים יותר טוב ליתן להם מצה אפילו בשבת מליתן להם חמץ ויש חשש שיגררו למקום שימצאו בשבת קודש אחר זמן איסורו. ח. הדין נותן שעל שב"ק יבשלו בכלים של פסח על תנור שהוכשר לפסח מאכלים שאין עליהם שום חשש נידנדוד חימוץ, ומאחר שבזמנינו יש פלייטס מנייר וגם שאר כלי אכילה כמו כף ומזלג וסכין מניילאן (שבאמת נודע לנו שאין עליהם חשש חימוץ כלל, רק מצד החומרא נמנעין להשתמש בהם בפסח לדבר חם), החוב מוטל לאכול רק באלו הכלים שאפשר לזרקן אחר האכילה, ובזה יצאנו מכל החששות בענין מסובך הוזה, ושרי לערות מכלי פסח ישר לכלים הללו בלא שום חשש, ואם אין לו כלי נייר להריק בהם הרוטב, או טוב להריק הרוטב החם שבכלי פסח לכלי שני של פסח ומשם לערות הרוטב לכלי חמץ, אם שכח והריק מכלי ראשון של כלי פסח לכלי חמץ בני יומם אסור לו להשתמש בכלי פסח כל הפסח. ט. בערש"ש קודם הכנסת שב"ק מחוייב כל איש ואיש לשאול פי אשתו אם הפרישה חלה מן החלות שנאפות לצורך שבת. י. אם שכחה מליקה חלה מהחלות ונזכרה בשבת יתנו החלה לכהן קטן שלא ראה קרי, או לכ"ג שטבל לקריו, ואם אי אפשר באחד מאלו ישיירו פחות מכזית ויכסו עליו כלי עד מוצאי יו"ט ראשון, וישרפנו בלא ברכה (והטעם שישרפנו בלא ברכה, דהלא

כ"ע אומרים כל חמירא לפני זמן האיסור ע"כ אין לברך על חמץ שנמצא בתוך הפסח). י"א. יעשה לכתחלה עירובי חצרות ממצה פשוטה, והעושה ממצה שמורה ג"כ יש לו על מי לסמוך. ועתה ראיתי (בחי' ח"ב דף ל"ז) שכבוד מחותני הגה"צ מהר"ש"ר אב"ד ראצפערד מביא שכן עשה הצה"ק מהר"ש זצוק"ל מבעלזא. א"כ העושה כן יש לו עמוד ברזל לסמוך עליו.

פרק ד

א. יהיו נוהדין להכין כל צרכי הסדר מערב שבת, היינו לצלות הזרוע הביצה, החרוט ולבדוק החסה הסאלאט (ובודאי לא יקחו הסאלאט הנמכר פה בארצה"ב בכל השנה אלא הסאלאט הנקרא ראמעץ סאלאט). כי הסאלאט צריך בדיקה מעולה מאוד מחשש תולעים. ומי שאינו בקי בבדיקת התולעים חלילה ליקח לו סאלאט למרור כי יצא שכרו בהפסדו המרובה. וגם הבקי בבדיקת התולעים חלילה לו מלסמוך על עצמו אלא יבדקו ב' אנשים זה אחר זה. ואם אין לו מי שיסייע לו או עכ"פ אחר שבדקו כולם פעם אחת יחזור ויבדוק אותם עוד הפעם. כליל יו"ט אצל אור עלעקטרי קשה מאוד לבדוק הסאלאט מהתולעים כידוע לכל מי שמבין לבדוק. ב. האוכלים מרור קריין יגררם מע"ש ויכסה אותם היטב כי אם יגררם במו"ש יהיו חריפים מאוד ולא יהי' אפשר לאכול כזית, ועוד שימשוך זמן רב והתינוקות ישנו. ג. שכת מלצלות הזרוע והביצה מע"ש, שרי לצלותן במו"ש, אבל חייבים לאכלם ביו"ט א' ביום ועל יו"ט ב' יצלה ביצה תרוע אחרת. שכת מלגרר הקריין מע"ש יגררם במו"ש ק ע"י שינוי, ליו"ט ב' יגרר במוציו"ט א' ע"י שינוי. ד. אלו המדליקין נר שבת בנר של שמן (או עכ"פ מקצת הנרות מנר שמן) יהיו מאד נוהרין שבע"ש (שחל ער"פ בשבת) ידליקו הפתילות קודם שבת ויכבו אותם קודם הדלקה לצורך שבת, כי בלאו הכי יהיה אסור להדליק במו"שק לצורך יו"ט ראשון אותן הפתילות מחמת מוקצה. ה. בשבת שחרית מתפללים בהשכמה כמה דאפשר כדי שלא יהיה נכשל ח"ו באכילת חמץ. וביותר צריך להתפלל בהשכמה ובמרוצה קצת כשיש ברית. בבוקר המפטיר קורא במלאכי, וערבה לה. ו. הדין היותר נכון יבחר ססעודת שחרית יחלקו לשתיים ואחר ברהמ"ז של הסעודה ראשונה שלא אכל כדי שביעה יתעסק קצת בענינים אחרים כמו לראות בכל הזויות אם לא נגררו חמץ להתם וכיוצא בזה, כדי שסיח דעתו מהסעודה הראשונה, אבל בודאי לא ישאר לישב על מקומו, וישוב ויטול ידיו לסעודה ג'. יזהרו מלאכול במקום שיש שטיח (קארפעטס) ו. כדי לצאת כל הדעות, אחר חצות יאכל קצת דגים פירות וכיוצא בזה, כדי לקיים מצות סעודה

שלישית. אל יסמוך עצמו לקיים סעודה שלישית ברבדי תורה, כי לא כל אדם זוכה לכך. ולנו אנשים פשוטים בודאי איננו מועיל. ה. אסור לאכול מצה כל יום ער"פ. אפילו אין לחם משנה לסעודת שבת לא יאכל מצה (ש"ת פרי השרה ח"ג סי' פ"ח). ואם אין לו דק חלה אחת שרדי לו לצרף מצה לצורך לחם משנה, ואפשר טוב יותר שלא יהי' לו לסעודה שלישית דק חלה אחת ולצרף מצה ללחם משנה משיהי' לו שתי חלות וישאר לו חמץ (תשו' פה"ש ח"ב סי' פ"ח). ולדעתי יתאמץ לעשות חלות קטנות לסעודה השלישית שלא ישאר חמץ, מלצרף מצה. ואם נדרם בע"פ שחל בשבת עד אחד זמן אכילת חמץ, אסור לו לעשות הסעודה הב' והג' בין מחמץ בין ממצה ולא יאכל כי אם בשד דגים ופירות או תבשילין שהכין לו מע"ש ממצה מעהל אם דרכו לאכול, (תשו' כתבי אש ח"ג ס"ט"ז). ז. אסור לעשות "הסדר טיש" בשבת לצורך הלילה. י. מצות מצוה אסור לטלטל בער"פ שחל בשבת, אבל מצה שאינה של מצוה אם יש בבית קטן שאינו יודע ממצוות יצי"מ (עי' דמ"א סי' תע"א סעי' ב') שרדי לטלטל המצה לכל. אבל בבית שאין למי ליתן המצה בער"פ בשבת ולעכו"ם ולעופות אינו רוצה ליתן כלל, אסור לטלטל המצה כל היום. י"א חמץ אסור לטלטל בשבת אחד שעה חמישית. י"ב. המפות והכלים היינו הפלייטס הכפות והמזלגים והסכינים ינקה אותם כמה ראפשר באופן היתר ויניחם במקום מוצנע בחצר או במרתף וכיוצ"ב, ועצתי שיאכלו על מפות נייד או מפות ניילון ישינים וגרועים והפלייטס יהיו מנייד והכפות וכו' מפלעסטיק שהם זולים ביותר ויניחם בשבת בחצר ויפקירם, דאין על שיודי מאכל דק חשש חימוץ בדרך רחוק. י"ג. חלילה מלהשתמש במצה עשירה, ולא ימצא בבתי יהודים חדרים לדבר ה' מצה עשירה (עוגות מצות). י"ד. האוכלים מאכלים כמו לעקיך חרעמזליך וקניידלעך העשוי מקמח מצה (מצה מעהל), יכולים לאכול מהם בער"פ שחל בשבת אחר הצהריים עד שעה העשירית ויברכו ברכת מזונות. והמונע עצמו מלאכול מאכל המבושל או מטוגן מקמח מצה מעהל אשרי לו ריש מהנודעים להתיר (ראה תשו' מהרי"א אסאר חיו"ד סו"ס ה'. תשו' משיב נפש להמהר"ל מפלאצק ח"א סימן ד' ובפמ"ג א"א סו"ס תע"א וחיי"א קכ"ט סעיף י"ב). ט"ז. השלחן יהי' מכוסה במפה ועליה מפה מניילאן או פלעסטיק. ואחר סעודה השלישית ינער המפה מפרורי חמץ שנפלו בשעת האכילה. והפרורים יורק לבית הכסא ויערה עליהם מים שירדו לתהום. ואם נשאר חמץ גדול שאי אפשר לערות, אם א"א ליתן לעכו"ם יפרדנו קצת לא דקים באופן שיורקנו כך לבית הכסא. ט"ז. אם אפשר לו ליתן לעכו"ם החמץ הנשאר לא יתן בידו וגם לא יאמר לו שיוציאו אלא יניח לפניו והעכו"ם יגביהנו בעצמו ויעשה בו מה שרוצה ולא יתן לו חמץ הרבה שא"א לו לאכלו וע"כ יהיה מוכרח לצאת החוצה עם החמץ. י"ז. וצריך להריח הפה אחר הסעודה שלישית.

לרחוץ הידים במים בעלמא בלא בורית [המחמיר שלא לרחוץ במי בורית תע"ב. אבל הרבה מתירין. ואני לעצמי אינני רוחץ ידי במי בורית כי כ"ק אדמו"ר הגאון צ"צ אמו"ר אוסר בהחלט]. י"ד. צריך לנער הבגדים והזקן מן החמץ. וינקה הבית במאטאטא (בעיזון) של כל השנה ולא של הפסח. וינקה המטאטא מחמץ ויצניע במקום מוצנע.

פרק ה

א. השיניים תוחבות (פאלשע צעהן) יגעלם ברותחים בערב שבת. ואם ירא שיפסידו ע"י הרותחים יניחם ג' ימים במים ובכל יום יחליף המים. ואם אי אפשר לו בזה כי צריכים לו תמיד. או עכ"פ יניחם במים על יום אחד. ואם גם זה א"א. או עכ"פ לא יאכל ג' ימים חמץ גמור. ובשבת ידקדק שלא יאכל רק כביצה חלה בכל סעודה וידקדק ביותר שלא יטיל לפיו מים רותחים וכיוצא דבר רותח קודם שהדיח היטב השיניים אחר אכילת החמץ. ב. אל יאמר אישן בשבת כדי שאוכל להיות נעור בליל סדר. אסור לשתות יין אחר שעה עשירית. ג. אחר הצהרים אומר עבדים היינו לפרעה וכו' עד לכפר על כל עונותינו. ופוסקים לומר ברכי נפשי. ד. קהלות הנהגין מנהג הטוב לומר במוצאי שבת קודם ברכו מזמור קמ"ד לדוד ברוך ומזמור ס"ז אלקים יחננו. בער"פ שחל בשבת לא יזמרו. למעריב אמרים ותודיענו. ה. אלו המעלין עשן ביו"ט רשאים להעלות עשן אחר תפלת מעריב אם לא שחכ מלומי ותודיענו. ו. האשה המדלקת הנרות מברכת ברכת שהחיינו וצריכה להיות נוהר שלא תברך שהחיינו בקידוש. ותדליק אחר שאמרה המבדיל בין קודש לקודש.

פרק ו

א. כל מי שיש לו משקה "סקאטש" בענגלאנד און פאריז יהי' נוהר מאוד מאוד למכור התעודות ולרשום היטב מספר התעודות כי בלא"ה יש חשש שהמכירה לא נחשבת למאומה והחמץ ברשותו בפסח. ואחד הפסח הסקאטש דינו ככל חמץ שעבר עליו הפסח. ב. צריך להיות נוהר לבדוק הקאפס של המכנסים. הבעג של הוואקיום-קלינער. הבריפקייס של התינוקות. והקארס. ג. אלו שחנותם במקומות שירא להשאר שם בלילה יבדוק בנר בחנות או פאבריק או המגאזין בעוד יום ביום י"ג (ובער"פ שחל בשבת ביום י"ב) בלא ברכה. ד. הנוסע מביתו על חג הפסח לעיר אחרת. יבדוק לאור הנר החמץ באור ליום נסיעתו בלא ברכה. ה. אלו שיש להם בביתם עופות קטנות. "פאראבעט". או דגים קטנים לנוי. צריכים מאוד לדקדק ולדעת שאין במאכלים

שלהם שום חשש חימוץ, כי ידוע שפעם היה עליהם חשש גדול של חימוץ, וכמעט חמץ גמור או עכ"פ חמץ נוקשה. ו. כלי טעפליין חילבעד פייפער ומפות גיילאן, כשרים לפסח. ז. אין על פירות שום חשש משיחה, והשמיעה לחוש ע"ז טעות הוא, (אבל טוב להדיחם היטב קודם האכילה. ופירות שגוררין הקליפה בלא"ה אין שום חשש אפילו השמיעה לחוש לא היה מעולם. ח. הנוסע לא"י לא יניח למכור חמצו שבארצות הברית ע"י שליח כי כשזמן המכירה הוא בארצה"ב הרי בא"י כבר שבת או יו"ט. ע"כ מוכרח ליתן במתנה גמורה לאחד וההוא ימכור חמצו כאן בארצה"ב כשמגיע זמן המכירה כאן בארצה"ב. ט. כל אדם ימנע עצמו מלמכור חמץ גמור. קמח בארצה"ב חמץ גמור הוא, וכן החומץ (וויניגער). י. בעלי חנות וסוחרים מותרים למכור גם לכתחלה, אבל טוב שימכרו מכירה בפנ"ע אם אפשר ולא במכירה הנהוגה בערבוביא עם המון מוכרים. יא. שיעור כזית דמצה קשה לצינו בדיוק נמדי, כי אינו תלוי במשקל אלא במדה, ואין לך מצה הדומה לחברתה. ע"כ לפי שיטת קמוח"ר מרן הח"ס זכ"ע שהסכים עם הצל"ח שהביצים נתקטנו כזית מצה אינו פחות מחצי מצה שמורה של יד וכמעט מצה שלימה ממצה מאשין. והמיקל עכ"פ יקח שליש מצה של יד לכזית ולא פחות. וצריך לאכול הכזית מצה בתוך כדי אכילת פרס, וזמן תוך כדי אכילת פרס הוא היותר חמור ב' חלקים, היותר קל ט' מינוט, ויש עוד ב' זמנים, ה' או ו' חלקים. יב. שיעור רביעית לד' כוסות, השיעור היותר קטן הוא 3 ושליש אונצעס, והשיעור היותר גדול הוא 6 ו-2 חמישיות, והבנתים הוא 4 וחצי או 5 ו-5 שישיות. יג. מי ששותה פחות מרוב רביעית אינו יוצא יד"ח. ע"כ אלו שא"א להם לשתות יין רוב רביעית ובפרט הנשים ששותים רק מעט מעט ואין יוצאין יד"ח כלל, יותר טוב שישתו רוב רביעית מגרייפדושוז שבנקל אפשר לשתות מלשתות יין פחות מרביעית. יד. מי שאינו יכול לבדוק היטב הסאלאט, ומרוד (קריין) אינו יכול לאכול יקח למרור אינדייוון שאינם מתולעים כלל וכשרים למרור לכתחלה בלא שום פיקפוק. טו. בכוס קידוש צריך לכוון שהוא הכוס הא' מהד' כוסות, וצריך להיות גוהר בה.

תשובות ומכתבים

מכתב א

יום ג' שנכפל בו כי טוב לס' להעלות נר תמיד שנת תשל"ד
 שלמא רבא וספי להרבנים הגדולים והמפורסמים שליט"א עורכי וועד
 הכשרות בניו יארק.
 הנני בזה להעיד מה שראיתי בסה"ק בדברים העומדים על הפרק.
 בכרכת תודה וכל טוב הרב א. ק.

א

אזהרה לפסח ולנסך

אמרתי להדפיס השני מכתבים ע"ד המכשלה שנהייתה בעשיית היינות
 אשר הדפיס כ"ק מזולליה וקרא בקול גדול מי האיש הירא לנפשו ישמור א"ע
 שלא יכשל באיסור חמץ בפסח וי"נ ובעו"ה תגדל המכשלה יום יום ואין איש
 שם על לב ע"כ אציגה נא אותם ככתבם וכלשונם למען יעמדו ימים רבים.
 אחרי הדברים והאמת אשר נתתי להתנוסס בדפוס מפני קושט להזכיר
 ולהזהיר את אחבי בדבר יין משתייהם. רבים ושלמים ראו כן תמהו ונבוכו
 בקצה דברי, וישאלוני במכתביהם. לכן ראיתי כי טוב לבאר הדברים באגרת
 הזאת והשנית במקומות אחרים אשר ישכיל עלימו עין מבינ. הן זה כמה נשמע
 צוחה על היין אשר בעלי המלאכה משביחים ומתקנים אותו במלאכת הכעמיע
 מעורב עם שפירוט. ורבים נכשלים בו באיסור חמץ בפסח. (מלבד יין
 המלאכותי הנקרא (קונסטויין) אשר המציאו הצרפתים ונעשה כן גם במדינתינו
 הזאת בצירוף השפירוט, בלי פרי הגפן. אשר לא רבים יחכמו להבריל אם הוא
 זה איזה שנים נעשה ממים בהרכבת סממני הכעמיע הידועים לבעלי המלאכה
 יין טבעי או יין שוא. אולם יען כי לא ידעתי בירור הדברים לכן שמת ידי
 למו פי מבלי להרעיש ולהרגיש תבל. אבל בהיותי בתורש מנחם העבר באחת
 המקומות במדינתנו, מקום משובח ומהלל בתוך ערי הגפן (העדיאליא), הגד
 הוגד לי מפי הרבנים בגליל ההוא ועוד משאר אנשים כשדים ונאמנים, כי
 המלאכה הזאת נתפשטה בקרב הארץ, ודבר המצוי הוא בזמן הזה שמתקנים
 ומשביחים את טעם ומראה וריח היינות בתערובות הנ"ל, הן יינות חדשים
 הן ישנים ולא לבד יין הרקח (מאשלאשען) כי גם יינות הפשוטים לא ינקו מזה.
 והידועים והבקיאים במלאכה זו מעידים ומגידיים כי ע"פ הרוב נותנים מן

השפיריט הרבה לתוך היין עד שאין ביין ששים כנגדו לבטלו. ועל זה ימס לבב אנוש כי נפשות לא מעט נוקשו ונלכדו ביין ענושים הזה באין משים. יש אשר אינם יודעים מאומה מן ההמצאה הזאת ולא הגיע לאזנם, ויש אשר שמעו ואינם נותנים לב לדרוש ולחקור מתחת ידי מי יצא הגפן הזה. שומר מצוה ולא ידע דבר רע הצפון בה, ויפלו במכשלה הזאת באיסור נודא ואיום. לכן דובץ עלי חובה העמוסה מעם עמותים, להרים כשופר קולי ולהגיד לבית יעקב כי שמה ושעדורה נהיתה בארץ ברבר היינות אלה, ומי האיש החפץ חיים להדבק במקור חיים, יפחד ויראג לנפשו (ולא מצד מדת חסידות רק מן הדין הברור להלכה) ולא יקנה יין לפסח לצרכו דק מן איש ירא ה' וחרד על איסור תורה ודרכנו, איש אשר יוכל לסמוך על אמונתו שגם הוא עיניו פקוחות בהשגחה גמרה לכל קנות יין בהארט דק מאיש נאמן וירא שמים. וכן חובה גם על הסוחרים הקונים בהארט, לדרוש ולחקור בחקירה ברורה על האיש אשר יקנו יין ממנו, וישאלו עליו מפי אנשים שאינם סוחרי יין מה טובו של האיש הזה, עד כי ידע נכון וברור כי אין חשש בדבר, ויודע בנפשו כי לא ישליל אחרים באיסור המר והנמהר.

ומצוה גוררת מצוה, נרויח בזה תועלת גדולה ונחוצה, כי הצעקה גדלה עד שמי דום, על הסוחרים מחוץ למדינה הקונים יין במדינתנו, שגם אלה ביין שגו שאינם מדקדקים על הכשרות היין מתחלת עשייתו מה היה בו, ובעיניהם די להם בראותם חותם איש יהודי מדובק בפי החביות, ובאמת לא יפה עושים כאשר נודע מעשים רבים אשר יסמרו שעדות כל בשד. כי מי מעיד על החותם ומי ערב על בעל החותם ומי יודע אם חותמו אמת ורבה המכשלה היוצאת מזה כי האדונים בעלי הכרם יקחו למו משגיחים לטהר יינם בעת הבציר, ויש מן המשגיחים האלה קלים וריקים אשר יתנו עדות חותמם על המגופה, בעד בצע כסף וזהב המטהר, אף כי לא דאו ולא השיחו כלל ומבלעדי זה מוסרים החותם והמפתח ליד בעל היין לבעבור יוכל לבקר את מעמד היין בכל עת שירצה, והוי כלא נחתם כלל, ודי למשכילים על דבר. והיה בשמעם את מכשול החדש מקרוב בא, טהור ידיים יוסף אומץ לשאול ולחקור היטב אם נעשה על טהרת ההכשר, ואם אינו מכרם ישראל ידרוש אחרי הנוטרים את פריו היינו המשגיחים המכשירים את היין אם יראת ה' לנגד עינם ונזהרו בשמירה מועילה כדת ודין. ועל אמון רוח האיש שהוא קונה ממנו אם זך וישר פעלו וראוי לסמוך על דבריו בנוגע לכשרות, גם הקונה אל פיהו לא יקח מן הבא בידו עד דרוש את אחיו בעל בית היין מגפן מי גפנו לכל יתגאל ביין משתיו, וגם בבלי דעת נפש לא טוב, ואני על משמתי אעמודה ולא נסוג אחור לבי מזה אי"ה גם לימים הבאים לעורר הלבבות להיות עיניהם על דרכיהם. ולבי נשען ובטוח בשארית ישראל אשר מדי ידעו מעתה בדבר הזה, ישומו לכם

מן היום ההוא והלאה, לתת לב לדעת ועינים לראות, על הבא אל פיהם ואל קרבם, לשמור נפשם ולהזהר ממכשול בכל מאמצי כחם, ולא ימררו את חיייהם ביין המשמח מרי נפש, והמזהיר והזוהר כוזהר הרקיע יזהיר וכוכבים לעולם ועד יצהיר.

פה סיגוט מחוץ מאראמאראש בארץ הגר. בחדש שבט דהאי שתא תרל"ז לפ"ק.

יקותיאל יהודה מיימלבוים

חופ"ק סיגוט

ב

שלום להרבני' המאה"ג וכו' איש לפי מהללו האב"ד בקהל עדתו וכל היושבים על כסא הוראה יאר ה' פניו אתם סלה.
אחרי אשר ערכתי מכתבי בשנה העברה אל החרדים לדבר ה' כי יזהרו בשתיית יין כשר הניקח באונגארין אם לא כי יובא להם כתב הכשר מרבנים והקול הזה התפשט בתפוצות ישראל ואיזהו מהצנועים משכו ידיהם משתיית יין והופסד המסחר. וידעתי כי בימי הבציר הבאים לטובה ידפקו בעלי היין על דלתות הרבנים ולבקש הכשר על יינותיהם ולאשר אמרו תז"ל המתחיל במצוה כו' מצאתי א"ע מחויב להעריך שיחי להורות הדרך ילכו במ כדת מה לעשות בהשגחה בעת הבציר ובשמירתן ולמי יתנו הכשר לבל יכשלו וכדי לתקן מה שיש ביכולתם לתכלית ההכשר ולתועלת שיתרבה המסחר ממילא. הנה בענין מטהר יינו של אינו יהודי יש כמה מכשולים כי הא"י לוקחין דורכים ישראלים מן השוק לטהר יינם וכמה מהם בעלי עבירה המה וחשודין לשמות יי"ג ולחלל ש"ק ואינם נאמנים כלל להעיד שזוהרו בשעת הדריכה ממגע עכו"ם וגם אפי" אם נדרך היין בהכשר גמור רבה המכשלה ע"י שבשאר היין ביד הא"י בלי השגחת איש ידוע ל"א ונאמן ויש חשש חילוף חותמות כידוע עפ"י הדין וגם ביינות של ישראל רבה המכשלה בענין נאמנות של קצת מבעלי היין והכרמים מחמת שבעו"ה חשודים לעבור עבירות אשר עפ"י הדין יגרע נאמנותם ע"י. ע"כ זאת עשו וחיו:

א'. בענין טהרת יינם של א"י צריכין הא"י לפנות אל א' מבני העיר אשר הוא איש נאמן מחזק בכשרות וי"א והאיש הלזה צריך הסכמה מהאב"ד שראוי לסמוך עליו בזה ואיש כזה יהי' משגיח על היינות מתחילת עשייתן עד שעה שיצאו מת"י הא"י דהיינו שהוא יתן להא"י דורכים מחזקים בכשרות מאנשי העיר ההוא ואם יהי' המה מעיר אחרת יהי' בידם כתב מאב"ד שלהם שהמה כשרים ונאמנים וכתב הנ"ל צריכין להראות דוקא לאב"ד או לאיש ממונה באותו מקום לתת הכשרים אם ראוי לסמוך עליו. ואיש הנ"ל צריך להזהיר הדורכים שלא יביחו את בית היין אפי" סגור במפתח רק תמיד יהי'

א' מהם יושב ומשמר שם עד גמר עשיית היין. ואז יקראו את האיש הנאמן הנ"ל ויחתום היין בחותמו כדאוי עד שלא יוכל לבא לידי נגיעת א"י ויזהיר את הא"י שלא יפתח החותם לשום קונה אפי' ישראל עד שיקרא אותו והוא יכיר חותמו בטב"ע. ואם לא ימכרנו יחזור ויחתמו בחותמו והרב אב"ד לא יתן הכשר רק אם יעיד לפניו איש נאמן הנ"ל שעשה כנ"ל בענין הדורכים ובענין החתימה שהי' היין תחת חותמו עד שעת המכירה דהיינו שיכידנו בטב"ע אבל אם יעיד לפני הרב איש אחד אפי' נאמן שדאה היינות של א"י חתומים בחותם איש כשר הידוע לו. עכ"ז לא יתן לו הכשר עד שיעיד בעל החותם בעצמו דוקא שהיינות הנ"ל נעשו תחת השגחתו כנ"ל.

ב'. כל רב לא יתן הכשר רק היינות שנעשו בעירו עפ"י האופנים הנ"ל ואפי' אם סוחר א' נאמן מערי הגפן יקנה יינות בעיר אחרת מערי הגפן צריך להביא בירו הכשר מהאב"ד שבעיר ההוא שנעשה שם היין או מאיש הממונה שם על עשיות הכשרים וגם צריך כל רב לבאד בהכשר בפירוש כי נעשה היין עפ"י תקנת שבכתב הלזה ודאוי לפדש בכתב ההכשר אם היין הוא מכרם ישראל ואם נטהר בשל נכרי ונעשה בהכשר ויתרון ותן לחכם וכו' וגם יזהר הרב בשעה שיתן הכשר יחתום כל חביות על השוליים באותו חותם שנותן על כתב ההכשר ויזכיר בהכתב סכום החביתין ג"כ.

ג'. גם על יינו של המחלל ש"ק בפרהסיא וכן מי שחשוד לשתות או למכור יי"ג בחזקת כשרות וכן מי שחשוד לאכול בעצמו או למכור דברים האסורים בחזקת כשרות שכל אלו הפסידו חזקת כשרות שלהם (ועי' בש"ע י"ד סי' קי"ט ובש"ך שם ס"ק ג') אסור ליתן להם הכשר אפי' אם היין מכרמם ונעשה בביתם בלתי אם יהא להם איש נאמן ויר"ש שמשגיח על היינות שלהם שנעשו בהכשר ובעמדם יעמדו תחת שמירתו והשגחתו.

ד'. גם בהכשר שיתן הרב על יינות של ישראל יתן החותם על שולי כל חביות דהיינו ג"כ אותו חותם שינתן על כתב ההכשר ולפעמים גם על הכדוא צריך להיות חתום בחותם הרב.

ה'. כל האמור לעיל לענין חשש יי"ג צריך הרב ג"כ לחקור ולדרוש ולדקדק לענין חשש חמץ בענין יי"ש שנותנים ביין לתקנו כידוע בחששות אשר שייכים בענין זה.

המקום ישלח עזרו מקודש ינהלם על מי מנחות יהי שלום בחילם וגו' עד מהרה ישיבו בנים לגבולם.

פה סיגוט בחדש אלול דהאי שתא ומעשה ידינו כוננהו לפ"ק.

יקותיאל יהודה מיימלבוים

חופ"ק סיגוט

(נעתק מספר רב טוב, שנדפס בשנת תרמ"ט)

ג

בהלכות על פסח מספר ייטב פנים סעי' ח' וז"ל: שלא ימכור הו"ה שום יין לישראל לפסח בלתי מה שעשו הם או שלוחים נאמנים בעצמם מחשש זיוף בשפיריטוס ומי שיש לו יין בחשש שפיריטוס אפי' נסך אסור לזכרו לגוי בפסח בלתי ע"י ש"ח לפי ענין החשש. עכ"ל.

ד

ובס' שו"ת אבני צדק למרן ייט"ב שנוכ' עם רב גדול אם רשאים ליתן כתב הכשר על יין של פסח לאיש אשר שולח בניו לשוהלעץ. ומסכים כי רק באופן אם יקבל עליו שלא לשלחו יותר.

ה

וכראי להעתיק מה שראיתי בהגדה ש"פ אמרי קודש: היה מעשה שאירע מקרה רע רח"ל לאיש אחד שהיו לו קשרי מסחר עם אדונים בעלי אחוזות, ובחזו"מ פסח היה אצל אדון אחד בעניני מסחר והלה כיבדו בכוס שכר. היהודי שכח שפסח היום, ושתה השכר. אח"כ כשזכר — בא אל הגאון ר' יוסף שאול נתנון זצ"ל לקבל תשובה ע"י. הגאון מהר"ש ז"ל שלחו לכ"ק מרן מהר"י ז"ל, וציוה אותו שבשובו — יבא אצלו עם תשובת אדמו"ר הק' ז"ל. ויהי כאשר סיפר האיש לכ"ק מרן ז"ל מה שאירע לו, וביקש תשובה ע"י. הורה לו מרן שיסע מביתו לאה"ק. כששמע הגאון מהר"ש ז"ל את זה אמר שהיה רוצה לדעת מקור דין זה. כשספרו זאת למרן ז"ל, אמר שמקור ד"ז הוא ממדרש איכה: גלתה יהודה מעוני שאכלו חמץ בפסח. מבואר מזה דעונש אכילת חמץ בפסח הוא גלות. ואם אדם צריך כבר לגלות מביתו למקום אחר, מוטב כבר שיסע לארה"ק. אח"כ אמר הגאון מהר"ש ז"ל: ראו איך שיש לצדיקים עינים פקוחות ומאירות בתורה דהטעם שעל תיבת ונכרתה (שמות י"ב י"ט) דכ' גבי אוכל חמץ הוא גרשי י"ב, מה שאין כן בשאר מקומות דכ' נמי ונכרתה לרמו דהתיקון של עוון חמץ בפסח הוא גלות.

ו

וכאן מקום למסור מה ששמעתי מאיש מהימן ששמע מהרב הג' הצ' מפאפא שליט"א שסיפר מאביו הגהצ"ה ק רי"י זצ"ל איך שבמלחמה העולמית הראשונה בא איש שומר תורה ומצוות ושאל ממנו עצה מה לעשות כי דרכו לשלח חוץ למדינה יין וכשהי' היין עובר הגבול פתחו החביות, ושאל הסוחר מחוץ למדינה מה לעשות עם היין, והאיש השולח אמר להג' הצ' רי"י זצ"ל

כי באמת אין היין מעגבים רק מדבר אחר ואינה בכלל נסך. ושאל הג' הנ"ל זצ"ל איך הוא עושה דבר כזה להכשיל רבים מבני לברך כמה ברכות לבטלה שאינם יוצאים בקידוש והבדלה וכו'. וענה שהוא סומך עצמו על מכתב שכתב להסחר בתחילת מסחרו שזה היין אינו טוב רק עם יערב עם יין אחר טוב, וד"ל.

וראו נא בזה עד כמה שצריך לזהר בזה שאפילו איש שומר תורה ומצות איך שיכולים לסמוך עליו וד"ל ובפרט שמוכא בחת"ס או"ח סי' קכ"ב וז"ל עלינו להוסיף גדרים וסייגים ולא איכשר דרא כי בעוה"ר הדור פרוץ במילואו ויש להוסיף אומץ להחמיר ולא להקל עכ"ל. ועי' בשטמ"ק ביצה דף ל' עיי"ש.

ז

ג. ב. בדרך אנב רציתי לעורר אתכם בדבר השאלות המצויות אצלי הרבה לפני פסח, דהיינו: שום, קפה, פלפלין, טעה, סוכר, פירות יבשים עי' ברמ"א או"ח סי' תס"ז, ח. ובשו"ע הרב שם סעי' י"ז. ובמהרי"ל סי' כה. ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' מ', ובחת"ס או"ח סי' עט. פירות יבשים לחולה עיי"ש. סמי רפואה, טבליות, דרך איכלתו, איסור בל יראה בסמי רפואה, דבש אכילתו בפסח שהיום מחזקים בדבש שהוא מזויף, כך שמעתי בשם הבד"ץ בעיה"ק ירושלים ת"ו, ועי' בטור סי' תס"ז עיי"ש.

ח

ולא אמנע עוד מלהעתיק מה שראיתי בס' תהלים משפט צדק וז"ל: בא וראה איך נהג אדמו"ה הגאון החסיד מהר"מ בנע"ט הנ"ל זי"ע. אף שהי' פרוש מהעולם רוב ימיו לא נראה בחוץ רק ישב כל השנה בבית מדרשו ומקום תפלתו חוץ מה שלפעמים הלך מביתו לבהכ"נ בש"ק קודם קריאת התורה וביו"כ, או לסנדקאות ודומיהם כידוע לכל מפרישות שלו. ולבית האופה המצות אפילו של ב"ב הלך בעצמו עם הבני ישיבה שלו והשגיח וגם עשה מצות ומה יפה אף נעים המנהג בק"ק נ"ש שראיתי ב"ה שמדקדקין מאוד באפיית המצות שיהיה בהכשר גדול. והוא שבכל בית שאופין שם מצות הנקרא (באק הויז) אפי' בעל האופה בר אוריין אינו נאמן ע"ע, רק (הבעקער) מחוייב דוקא לשכור למדן וי"ש א', ונקרא (אויבר משגיח), משגיח זה יש לו עוד משגיח א', והם צריכין להשגיח ע"כ דבר ודבר בפרטות שלא יהיה שום חשש איסור חמץ וצריך להיות בקי בדינים בשו"ע השייכין לליבון התנור ואפיית המצות בכל דיניהם, ואם ירצה להיות א' משגיח אשר לא היה ע"ע, צריך לילך מקודם להגאון אב"ד והוא משלח אותו לדיין א' מדייני עיר שינסה

אותו בדינים כנ"ל ונותן לו רשות והתרה ע"ז, ומהם ילמד כל עיר ועיר, וכל מי שיש בידו לתקן זאת ימנע רבים מהעבירה החמורה שבחמורות, ויזכה רבים ואין חטא בא ע"י, ותמה אני מאוד על אותם החרדים לדבר ה' היראים והתמימים המשגיחים ומתקנים בעיניהם כל דבר הצריך תקון עבודת הבורא ית' וגודרים גדרים בעזה"י כמה חברות קדושות ודומיהם כמעשה ידיהם השב גמולם להם, מדוע לא ישגיחו על דבר זה שעניי עירם לא יאכלו חמץ בפסח שהוא צרכי רבים אשר אין למעלה הימנו ולמנוע אותם מל"ת החמורה ולזכות אותם במ"ע כדין וכדת, כי בחוש נראה לכל שעניים בערה אין אוכלים תערובת חמץ רק חמץ גמור ואין האשמה תלוי בהם כי ידוע לכל שאפי' העני רוצה לשלם העוורים ואינם רוצים להיות בעזרם ומה יעשה עני זה יותר, וכמה פעמים הולך בשוקים וברחובות יתן קולו הוי איך אינכם שמים על לבכם שאהיה מוכרח לאכול חמץ בפסח, ועתה יאמר נא ישראל (אתם היראים אשר בשם ישראל יכונה) אם לא הקולר תלוי בצואריכם הש"י ע"כ ראוי ונכון לעשות כמו שראיתי מאחד שרץ מבית לבית וכל מי שיש ביכולת להתנדב דבר מה (או לשלוח א' מב"ב) מזה ישכור עוורים רבים ואז נראה בחוש כאלו השיב את נפש העני, כי כמה יגיעות היה לו וכמה שבועות קודם פסח התחיל לדאוג על חטין וכ"ז לשם ה' ועתה יאכלנה באיסור ע"ז לבו דוה מאוד ומר לו מר על מצות ומרורים יאכלוהו? לכל כל מי שיש בידו לעשות זאת ואינו עושה הוא עתיד ליתן את הדין ותחלש יאמר גבור אני ולא יתבייש וגו'. עכ"ל.

* * *

מכתב ב

אל כבוד מערכת וועד הכשרות בבארא פארק. הנני שולח לכם אלו ב' הענינים ואבקשכם שתכניסום בקונטרס שלכם, ובזה יהי' לכם חלק שזכות הרבים תלוי בכם.

(א) קטע ממאמר חסידות של כ"ק הריי"צ נ"ע מליובאוויטש, אשר בו מסופר עובדא מאדמה"ז בעל התניא זי"ע.

(ב) מכתב באיריש אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש כתב אל אשה א' ששאלה דעתו הק' בנוגע אוכלים לילדים.

העקתים כמו שנכתבו בשפה המדוברת, כדי להקל הקריאה בהם אפי' לאנשים פשוטים ונשים וכו'.

בברכת כל טוב ובהצלחה מופלאה בעבודתם בויכוי הרבים,

מנחם זאב גרינגלצאם

ב"ה

. . . דער יצר הרע האָט אויך כלי זיין וועלכע ווירקען פון דער-
ווייטענס, דאָס הייסט אַז דער יצה"ר איז מחטיא דעם אָדם אין דברים אסורים,
וואָס דער מענש אַליין ווייסט גאַרניט פון דעם און איז ממית ר"ל דעם אָדם
במיתה רוחנית.

וכמעשה הידוע וואָס איינער איז געקומען מיט זיין איידים, אַ גרויסער
למדן, צום רבי'ן (בעל התניא) אין ליאָזנא און האָט זיך געקלאָגט אַז דער
איידים האָט זיך תמיד געפירט בהנהגה טובה, נאָר פּלוצלינג האָבען אין איהם
אַנגעהויבען אַריינפאַלען ספיקות אין אמונה און ער אַליין האָט געהאַט דערפון
גרויס צער. האָט איהם דער רבי (בעל התניא) געזאָגט אַז ער איז נכשל
געוואָרען בלא יודעים (ניט וויסענדיג) מיט חלב עכו"ם. און ער האָט איהם
געגעבען אַ תיקון דערצו, איז ער געזונט געוואָרען אין רוחניות.

וואָס חלב עכו"ם והדומה, דאָס איז די כלי זיין פון דעם יצר הרע,
וועלכע וואָרפען זייערע פיילען פון דער ווייטענס און זיינען ממית ר"ל, אָדער
מאַכען דעם מענטשען פאַר אַ בעל מום אין רוחניות (ממאמר חסידות של
כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצוקלה"ה נ"ע ז"ע, בספר המאמרים — אידיש).

ב"ה. ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט וועגען געזונט
צושטאַנד פון די קינדער שי', און פאַרענדיקט מיט אַ פּראָגע ווי צו האַנדלען
בהנוגע צו אַ ניט מהודר'דיקן מאכל, און רעכענט, אַז דער מאכל קען צוגעבען
אַפעטיט פאַר די קינדער.

בכלל איז הידור אין מאכלים (ווי עס ווערט דערקלערט בכמה מקומות)
נוגע ניט נאָר אין דער מצוה אַפּהיטונג, נאָר — וויבאַלד אַז פון יעדער מאכל
ווערט דערנאָך בלוט און פלייש פון גוף, וועלכער פאַרבינט זיך מיט דער
גשמה, איז די כשרות און איידעלקייט פון מאכלים, ווירקט אויף דעם האַראַקט-
טער און מדות טובות פון דעם וועלכער באַנוצט זיך מיט דעם מאכל. און
דעריבער איז יעדער צוגאַב אין דעם הידור, איידעלקייט און ריינקייט פון
דעם מאכל, דאָרף אויך באַטראַכט ווערען ווי אַ צוגעבונג אין דער אויס-
שטאַלטונג און פיינקייט און איידעלקייט פון האַראַקטער און מדות. און אויב
דאָס איז אַזוי ביי ערוואַקסענע מענשען, איז דאָס אין אַ נאָך פיל גרעסערע
מאָס ביי קינדער, וואָס זייער האַראַקטער האַלט זיך אין פאַרמירונג. און
דעריבער איז גאָר וויכטיג אין וואָס פאַר אַ ריכטונג מען פירט זיי אין דעם.

לויט דאָס אויבען געזאָגטע, איז פאַרשטענדליך מיין מיינונג, אַז וויבאַלד עס האַנדעלט זיך ניט, ח"ו, אין אַ ענין וואו דער גאַנצער געזונט איז אַפּווייניג אין דעם, און עס איז מער ניט — ווי צוגעבען אין טעם און שטאַרקונג דאַרפמען ניט פאַרקלענערען דעם הירור פון די מאכלים. און זיכער קען מען געפּינען אַנדערע עצות און וועגען ווי צו שטאַרקען דעם אַפּעטיט און צו מאַכען די קינדער געזינטער, ניט אויפן חשבון פון כשרות והידור. און השם יתברך זאָל העלפען אַז איר זאָלט אויך בקרוב אַנזאָגען גוטע כשרות אין דאָס אויבן געזאָגטע.

בברכה לכשרות טובות

(ממכתב ב"ק אדמו"ר שליט"א מליובאַוויטש)

* * *

מכתב ג

ב"ה, לכבוד העורך של וועד הכשרות שליט"א. הנני שולח לכם קטע מהעיתון „דער איד“ וואו איזשער ליכט — התעוררות בענין פרצת הכשרות בדורנו.

בכבוד רב, גדולי שוורץ

נתעוררתי בשבוע שעבר אודות ענין חמור מאוד אשר כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים הוא איסור דברים זאסרים, ואיני בא לעורר איסור גו"ט בעין כי האוכלים אינם קוראים העתון הזה, רק באתי לעורר על דבר שגושפנקא „כשר למהדרין“ חתום עליו, ואלים חרדים אני קורא. רבותינו גדולי הוראה שליט"א כבר צעקו כמרוכי ע"ז. בשבוע שעבר קניתי דבר שיש עליו הכשר מרב נכבד ומפורסם תלמיד חכם מופלג ויר"ש מרבים. רק רוב המכשירים אין להם שום מושג אודות „כעמיקא“ כי יש הרבה דברים שנותנים בתוך כל מאכל והם נעשים מהרבה דברים וכמה פעמים מיוסד מחמש עשרה דברים וכמה מהם הם יכולים להיות ממש טרפות. בעובדא שלי הי' בתוכו דבר איסור שנשאלו עליו גדולי הוראה מזר שעבר ופסקו כולם לאיסור, וגם ידוע שיטת כמה ראשונים כי דבר שניתן בכונה לתן מאכל אינו נתבטל בשישים.

ע"כ אליכם אני קורא, עורו גא מתנומתכם אל תשקצו את נפשותיכם בדברים אסורים ואל תעכבו הגאולה כמבואר בספרים הק'. הביטו בעצמכם ממה כל דבר נעשה ואם אינכם יודעים שאלו גא לאחד היודע כי לאו כל דבר שנקרא כשר הוא כן. — הרב א. מ.

מדריך

הכשרות

לכבוד מערכת אידישעך שטראל הי"ו.

אבקשכם לפרסם שנמצאים גם השנה בבצל לבן זבוכונים שחודים קטנים ובמיוחד במקום הרפוי. רצוי שכל אחד יפרסם זאת לחבריו. ביחוד צריך זהירות מרובה בסעודות הגדולות כגון שמחות וכ"ו שקשה לנקות והמכשול גדול. צריך להפריד את כל עלי הבצל ולהסתכל שם היטב.
י. ח. קרול, ירושלים

* * *

מכתב ד

עש"ק לס' ושנת ואנשי קודש תהיון לי
מרן דבשמיא לך מתחננו, תיכון לפניך עתירתינו, ויעלה ויבא דברינו היוצא מקירות לבנו, על מכבש הדפוס, אשר מצאתי בלייבערי, שחפשתי דברים שונים, והעתקתי לי לשמי להנצל מאיסורים, והנה דברתי וכתבתי לכמה רבנים, ולא מצאתי אוון קשבת למלי, וב"ה אשר ישנם כבר אוון קושבת וכ'.

מקרב לב עמוך פנימה אביע ברכתי להרב הגאון אדמו"ר שליט"א מדעבראצין אשר לקח ע"ע עול גדול כזה, אלקי יעקב יהי' בעזרו, ויתרומם קרנו מעלה ויהא דרכו צלחה.

אוהרה

נתעוררתי מאיזה רבנים גדולים בענין השמרים (גערכען) הנה עוד בשנת תרס"ב שנתחדש הלופטהעפע באיזה פאבריקען, מעשהו כשעולה השוים למעלה כדי שלא יצא לחוץ מוכרחים ליתן לתוכה בכל עת איזה כפות שומן, ומכח זה יורד השוים למטה, ומפני החשש שהשתמשו בשומן איסור, אסרו אז הגאונים שלא ליקח מהפאבריקען הללו זולת בהשגחה הראוי' אשר נודע בכידור שלא נתערב בו שום שומן של איסור, כמבואר טעמם באריכות ב"וילקט יוסף" (תרס"ב) ו"בתל תלפיות" (תרס"ג) שהסכימו בזה הרבנים הגאונים המפורסמים מברעזאן (בעהמח"ס שו"ת מהרש"ם) ומסטרי (בעהמח"ס שו"ת הרי בשמים) זל"ה לאסור איסור השמרים הללו ולהזהיר לבעלי החניות והאופים שבל יקנו אותם בלי השגחה ממונה מבי"ד המוסמך עייש"ה ובשו"ת לבושי מרדכי (להגאון ממאד זצ"ל) סימן ג', בחי"ד ובשו"ת מהרש"ג (להגאון מסעמיהאל זל"ה) חא"ח סימן כ"ג, וכן הי' עד שעת המלחמה ואז הי' עוד הדבה פאבריקען שלא עשו השמרים ע"י המצאה החדשה לופטהעפע רק כמקדם

אשר לא הי' שום חשש בהם תערובות שומן. ומשעת המלחמה ואילך כמעט כל הפאבריקען של גערבען עושים הלופטהעפעע והוא ברור שצריכים להשתמש בשומן הרבה כנ"ל! ומעת המלחמה עד עתה אין שום השגחה בהפאבריקען הללו ונשתקע הדבר ואין שום איש דורש ומבקש הכשר על השמרים, ע"כ צריך להתזיר הדבר ליושנה שכל רב ומורה בעירו יזהיר את הבעלי חנות והאופים שלא יקנו השמרים משום פאבריק עד שיקבל הכשר מרב מוסמך שהפאבריק עומד תחת השגחתו ושאינו בו שום חשש איסור כלל וכלל לא. עכ"ל.

כ"כ שמעתי מרב אחד אצל שמחת גישואין אמר לי שהקאצקא צוקר המעוטפים בנייר יפה שנותנים על שמחות הם בצד אחד חלק, ושמע ממקור נאמן שמערבין בזה שומן חזיר (לכל וואגוין צוקר 1 ק"ג) וסיפרתי לרבנים ואנשי מעשה ואמרו לי מה יכולים לעשות, עס איז דאך אַ אַלט וואַרט, אַז מען וואוינט אין אַמעריקא. מוז מען האַבען אַ חזיר'ל אין בויד, איינער אַ פעטען איינער אַ מאַגערען וכו'. ממילא אין לשער גדול המצוה שעשיתם בהתיסדות וועד הכשרות הזה, ואיני אומר ח"ו שזה אסור, אבל מן הסתם צריך בירור ולא הי' לי עד היום למי לפנות.

הק' אורי ברונשטיין

* * *

מכתב ה

לכבוד המערכת של וועד הכשרות דקהל יסודי התורה דבארא פארק. ברצוני לעוררם על הנכתב למטה ובוודאי הי' לתועלת גדול לכל המעונינים להכניס בבתייהם דברי מאכל בלא פקפוק.

הרב ש. צ. ה.

האם שמן הסרדינים הוא שמן טהור? — בעלי המודעה רבה עוררו כמו כן, על כמה מאכלות הנפוצים בין ההמונים וקרובה החששא שנכשלים יום יום בלי לדעת המאכלות שיש בהם תערובת איסור וגם ודאי אסורות וגם ספק מתרות והננו לפרסמם כאן.

הענין נשתנה בהרבה לגריעותא, כי בתי החרושת לאריזת הסרדינים אינם עושים השמן בעצמם אלא קונים מן המוכן מבתי חרושת לתעשית שמנים, וכיום לא נמצא בכל העולם, מלבד בארץ ישראל, בתי חרושת שוכבשים כל השנה שמן רק מזיתים בלבד, כי כולם מייצרים שמנים גם מדגים טמאים

והיום עושים בכליהם שמן טהור ולמחר — שמן טמא וגם מערבים זה בזה, ובפרט בזמן האחרון שנשתבש המצב בזה לגמרי במדינת איטליא, שהיא היא המדינה העיקרית לתעשית שמן זית, ובשנים האחרונות מערבים מפורש את שמן הזית עם שמן דג טמא, וכבר הזכרנו לעיל ששמן הוואלפיש הוא נפוץ מאוד ומחירו נמוך וטעמו מעובר לאופן הכי טוב. הדבר הזה ידוע ומפורסם לכל, ובכל זאת מכנים את השמן „שמן זית טהור“. העתונות הודיעה בזמן האחרון, שנתפסו ברומא 322 בעלי חנויות והוחרם אצלם 807 כיכרים כפולים (ראפעלצענטער) שמן זית מזויף. מענין שבהיות מר איזנהויאר, נשיא ארה"ב לשעבר, באיטליא, שלפי פקודת הרופאים שלו אינו אוכל שום מאכל שיש בו שמן בעלי חי, לא הי' במצויות להשפיע לו שמן זית טהור בכל ארץ איטליא, וכדבר מיוחד במינו הדפיסו העתונות את תמונתו באחוזו בידו קערה עם ידקות יבשים ללא שמן.

אמור מעתה שמה שנדרשם על קופסאות הסרדינים נכבש בשמן טהור, אין זה טהור כלל, כי מעורב בשמן דג טמא. והוה עוברא ושאלו את בעל בית החודשת „בריוזינג“ בקופנהגן, באיזה שמן כובשים הרגים, היות ורושמים על הקופסאות „שמן טהור“. והשיב, שמן רגים מעורב עם שמן מחצבים. זאת אומרת שגם שמן דג נקרא אצלם שמן טהור. ולסיבת שני דברים כדאי להם השימוש בשמן רגים: א) מחיר שמן הרגים הוא חלק משה עשר ממחיר שמן זית, ב) בשמן רגים יש ה' מאות פעם יותר תוכן ויטאמינים מאשר בשמן צמחים. ואף אם נניח שיש בסוף העולם איזה בית חרושת המייצר שמן זית טהור, מי זה יודע אם דוקא זה בית החרושת קנה משם שמן הזית. וגם אם נניח שכן הי' וקנהו משם, מי זה עמד שם ודאה שלא עשו את הסטערעליציא ברבר טמא, כי כידוע משתמשים על פי רוב בגליצדין. מתוך כך צריך לומר שכל בעל נפש בל יהי נחפו לאכול סרדינים, עד שיוודע לו על נכון מכל הצדדים שאין שום תערובת איסור ברגים הללו, ולא ישים לב כלל למה שנדרשם על הקופסא „שמן זית טהור“, כי לא טהור, וזה יתן טהור מטמא, אשר הוא בודאי בכל יותן.

בספר הדרת קודש נמצא מכתב דלמטה מהרה"ק בעל רבדי יחזקאל ז"ע בענין זה חל"ק:

ב"ה יום ג' ויקרא תרנ"ח לפ"ק, את חג המצות יחוג בדיעות כבוד ידידי ה' המופלג תחסיד וי"א הנגיד כש"ת מו"ה רפאל פריינר נ"י (הוא אחי

רבינו ז"ל) הגיע מכתבו וכו' ואדות הסארדינען אינני בקי בזה אך אנכי לא אכלתי ממין הזה מעולם, ושומר נפשו ירחק מהם, והנני מברך וכו' ושמעתי שגם מי שאכלם איזה זמן לסוף התחרט ולא אכלם עוד, יה"ר שלא נכשל מעתה ועד עולם.

ה"ק יחזקאל שרגא האַלבעשטאַט

(נדפס בירחון התורה המאור, המפורסם ללוחם בלא פחד בענינים הנוגעים לכשרות).

הערות וועד הכשרות:

בספר שו"ת מנחת יצחק חלק ד' סי' פ"א מהה"ג מוהר"ר יצחק יעקב ווייס, אב"ד דק"ק מנשטער והגליל שליט"א, בא"ד ח"ל: אבל כעת רבו המערערים בטענם, שבאיטליא ענשו בית תעשי' גדולה, על זיופם את שמנם, הנמכר בחזקת שמן זית טהור, עם שמן דג טמא, ולא ידעתי דבר ברור בזה, אך שכמה חרדים מחמירים שלא לאכול כעת שום סארדינען, ודבר מעניין הוא, שבתשו' לבושי מרדכי (סי' קמ"ח) כתב שם, דבעת שהי' אצל חותנו הצדיק ז"ל, היו אוכלים סארדינען, והיו אוכלים אותם מבלי שום חשש כלל, גם שמע כי אפילו בבית צדיקים גאוני ארץ ז"ל לא חששו כלל משום דבר, רק אח"כ נשמע קול במ"ע, כי מערבין בו שמן מדברים טמאים, כמ"ש ע"ד שמן זית "ממדינת איטאליען" וכי"ב כידוע, ע"כ נוהגין בו איסור כל יר"ש, וכן ראוי להיות בכל דבר שצריך השגחה, כי מי יודע מתחבולות הפאבריקאנטען, עכת"ד. ומ"מ כפי הנודע עלו על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן, גם אחר זמן הנ"ל, ואולי משום שנתודע להם אח"כ שאין חשש, וכעת חוזר ממקום המוכן וכו' הנ"ל החשש זיוף כנ"ל.

* * *

מעשה נפלא מהצה"ק מוהר"א מבעלזא, מאיסור חמץ בפסח

כ"ק מרן מוהר"א ז"ל ספר מה שאירע אצל אביו ז"ל. איש אחד הכיר בעל אחווה שהי' לו גן ועיי' טיפול מיוחד גדלו בגן ירקות חדשים עוד לפני חג הפסח (במדינת פולין לא גדל לפני פסח, בגלל הקור, שום ירק ופרי חדש). ולקח האיש ההוא מלפפון חדש מהגן הנה והביא למרן לצורך כרפס. האיש הזה חשב שזה יהיה בחשיבות אצל מרן ז"ל, אבל מרן לא רצה לקבל הפרי ההוא ואמר טעם הדבר דהנה כל המאכלים של פסח צריכים שמירה מעולה שלא נכשל ח"ו במשהו חמץ והנה האדם צריך לשמור עצמו בכל היכולת אבל העיקר צריך לידע שהכל תלוי בסיעתא דשמיא ועל כל דבר צריכים להתפלל

להשי"ת שישמור אותנו שלא נכשל ח"ו. והנה אותם המאכלים שהיו בימי אבותינו ורבותינו הקדושים ז"ל וכבר התפללו הם עליהם ועשו דרך ומבוא לתפלה לכן גם לנו נקל להתפלל עליהם, אבל אותם המאכלים שלא היו בימי אבותינו ורבותינו והם לא התפללו עליהם ואנחנו צדיכים לחפש דרך חדשה להתפלל עליהם וזה הוא ענין קשה. ולכן לא רצה לקבל הפרי ההוא לאכילה בפסח. ומרן מהר"א ז"ל סיים דמלבד טעם זה היה גם בזה ענין רוה"ק, כי אח"כ נודע שלצורך הגידול שפכו יי"ש תחת הפירות (הגש"פ אמרי קודש).

* * *

מעשה נוראה שהי' אצל הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע

מובא בספר דברי אמונה, בשם הרה"ח ר' יואל אשכנזי (שליט"א) זלה"ה, הנה איש אחד מיאס בא אל כבוד הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, ואמר למשרתיו שצריך ליכנס פנימה בדרך נחוץ מאוד. כשנכנס לקודש פנימה, אמר לו הרה"ק זי"ע: פתח פיך ותעיד. פתח פיו ואמר: אני מעיד שחברי ירא ליקח הרפואה מחמת שהי' בה חשש חמץ, אלא מכיון שהי' פיקוח נפש הכרחתי ליקח הרפואה. אמר לו הרב ז"ל: תוכל לילך לשלום.

כשיצא מהרב ז"ל, שאלו אותו מה שהי' המעשה, וסיפר שאברך חברו וידידו הי' חולה, והוצרך ליקח סם רפואה, אלא כיון שהי' בו חשש חמץ, לא רצה לקחתו, ואני הכרחתי ליקח אותו, וכשמת ועלתה נשמתו לפני ביי"ד של מעלה רצו לדון אותו על מה שלקח הרפואה שהי' בה חשש חמץ, השיב שהוא לא רצה ליקח רק חבירו הכריחו. אמרו שם שחבירו יבוא לעולם האמת להעיד שלקחת הסם שלא ברצונך רק מחמת הכרחתו, ובא בלילה בחלומו אליו וביקש ממנו היות ואנשים אחרים אנחנו, לכך במטותא מינך שתבוא להעיד עלי. ובבוקר וירא והנה חלום, והסיחו מדעתו באמרו חלומות שוא ידברון. ובלילה השני והנה עוד הפעם בא כדאמול, וכך הי' כמה לילות. והלך אל ר' משה טוביב ז"ל בעל קרני ראם, וסיפר שכבר כמה לילות הוא בא וחוזר ובא וטענתו בפיו שאבוא להעיד בעולם העליון, ע"כ תנה לי עצה נכונה, והשיב לו, שבאם יבוא עוד הפעם, תאמר לו שע"פ דין תורה התובע הולך אחר הנתבע, לכן יבוא הוא אל בעל קרני ראם, ובכאן יעיד עליו, וכך הוה. כשבא אליו אמר לו כמו שצוהו, בא לו הנפטר עוד הפעם בחזרה ואמר היות שארמ"ד מבעלזא זי"ע הוא חד מבי דינא של מעלה, לכן תוכל לילך אצלו ושם תעיד. ולכן בא לכאן אל הרב מבעלזא זי"ע ועכ"י.

יריעות נחוצות ואזהרות בענין תרופות לפסח

(א) דער אפטייקער דארף האָבען א נייעם באטעל פאר יעדען מעדעצין סיי אין טאבלעטען סיי אין ליקוויד.

(ב) אלע מעדעציינען וואָס מען מישט מיט פארשידענע אינגרידיענס למשל היסט מעדעצין, מוז מען פרעגען א רב .

(ג) די געקאווערטע מיט א קאוויטינג (קאפסיל) מעדעציינען מוז מען פרעגען א רב.

(ד) די אלע אנדערע מעדעציינען זאָל מען אַנרופען ה"ג אדמ"ר מוה"ר משה שטערן שליט"א מדעברעצין. טלפון: 494-6916, 851-5193.

(ה) די מעדעציינען זענען מבורר גאָר אויף חשש חמץ. נישט וועגען אנדערע חששים, איה"ש אין געקסטען ירחון וועלען מיר מברר זיין וועגען אנדערע חששים וכו'.

(ו) אין א וויכטיגען פאל איז דער פסק פון גאב"ד שליט"א, ארומגעמען דעם מעדעצין מיט א דינעם פאפיר.

(ז) אלע מעדעציינען און וויטאמינען וואָס איז דאָ מיט א פארלעסליכן הכשר, זאָל מען אודאי נאָהר דאָס נעמען. וויטאמינען און אנדערע וואָס איז נישט דאָ דערמאנט, זאָל מען זייער אכטונג געבען. אין א וויכטיגען פאל פרעגען א רב.

(ח) די מעדעציינען וואָס מען דארף צוזאמען שטעלען פון אסאך מינים, איז בעסער מען זאָל צוזאמען שטעלן פאר פסח.

(ט) די אלע הארץ מעדעציינען וואָס דער דאָקטער האָט אונז געזאָגט אז עס איז א חשש סכנה, האָבען מיר געשריבען בפשוטות צו ערלויבען, ווייל עס קען קומען לידי סכנה ח"ו.

(י) יעדע מעדעצין וואָס מ'קען זאָל מען נעמען מיט א נידעל, ווייל דאָס איז ע"פ הלכה בעסער ווי ליקוויד און טאבלעטען.

(יא) ווען א דאָקטער וויל פארשרייבן אין פסח מעדעציינען, זאָל מען פארלאנגען דוקא נישט פון ליקוויד, גאָר אין אן אנדערן אופן. מען זאָל מיט-נעמען דעם מדריך הכשרות צום דאָקטער. אפשר קען מען פארשרייבן פון די מעדעציינען וואָס ווערן דאָ דערמאנט.

דא איז אַ ליסטע פון אלע מעדעצינען וואָס מיר האָבען מברר געווען דורך באַוואוסטע רבנים און כעמיסטן, אז מען מעג נוצען אום פסח.

Achromycin, <i>anti-biotic</i>	Equanil, <i>nerves</i>
Adactazide, <i>pressure</i>	Fiorinal, <i>headache</i>
Adactone, <i>pressure</i>	Feosol Spanules, <i>iron</i>
AtromideS, <i>cholesterol</i>	Flagyl, <i>Vaginal infection</i>
Antivert, <i>dizziness</i>	Fergon tablets, <i>iron</i>
Artane,	Gantanol, <i>urinary infection</i>
Benadryl, capsules, <i>anti histamine</i>	Gantrisin, <i>urinary infection</i>
Benemid, <i>gout</i>	Hycomine compound, <i>cough</i>
Butazolidin Alkid, <i>pains</i>	Hydroviril, <i>water & blood pressure</i>
Carbrital, capsules, <i>sleep</i>	Ilosone capsules, <i>anti histamine</i>
Chlortrimetone 4 mg., <i>anti histamine</i>	Inderal, <i>heart</i>
Cleocin, <i>anti biotic</i>	Indocin, <i>pain</i>
Combid, <i>stomach</i>	Isordil, <i>heart circulation</i>
Coumadin, <i>blood thinner</i>	Keflex, <i>anit biotic</i>
Cyclospasmol, <i>circulation</i>	Lanoxin, <i>heart</i>
Diamox, <i>glocoma & pressure</i>	Lasix, <i>blood pressure & water</i>
Dalmane, <i>sleep</i>	Librax, <i>stomach</i>
Darvon, <i>pain</i>	Librium capsules, <i>nerves</i>
D.B.I-T.D., <i>diabetic</i>	Lomotil, <i>diarrhea</i>
Dymerol, <i>diabetic</i>	Meprobamate, <i>nerves</i>
Declomycin, capsules, <i>anti biotic</i>	Mistecclinf, <i>anti biotic</i>
Demerol, <i>pain</i>	Naldecon, <i>colds & anti histamine</i>
Demulen, <i>birth control (only with special consultation of a Rav)</i>	Nembutal, <i>sleep</i>
Diabinese, <i>diabetic</i>	Nitroglycerine tablets, <i>heart</i>
Diamcul, <i>cough</i>	Noludar tablets, <i>heart</i>
Digoxin, <i>heart</i>	Oracon, <i>birth control (only with consultation of a Rav)</i>
Dilantin, <i>epilepsy</i>	Orinase, <i>diabetic</i>
Dimetane 4 mg. capsules, <i>anti histamine</i>	Ovral, <i>birth control (only with consultation of a Rav)</i>
Divril, <i>water & blood pressure</i>	Ornade, <i>colds & anti histamine</i>
Diupress, <i>pressure</i>	Ovulen, <i>birth control (only with consultation of a Rav)</i>
Donatal, tablets, <i>stomach</i>	Pentids tablets, <i>anti biotic</i>
Dramamine, <i>travel sickness</i>	PenVeek, <i>anti biotic</i>
Dyazide, <i>water & blood pressure</i>	Percodan, <i>pain</i>
Elavil, <i>depression</i>	Peritrate, <i>heart</i>
Emperin with codeine, <i>pain</i>	PhenaPhen, <i>pain</i>
Equagesic, <i>pain & headache</i>	Phenergan tablets, <i>anti histamine</i>

הכשרות

Phenobarbital tablets only, *nerves*
 Placidyl, *sleep*
 Polycillin capsules, *anti biotic*
 Principen, *anti biotic*
 Probantine tablets, *stomach*
 Provera, *for women*
 Quinidine-Quinaglute, *heart*
 Regroton, *blood pressure*
 Robaxisal, *pain*
 Seconal, *sleep*
 Stuart PreNatal
 Serapes, *blood pressure*
 Talwin, *pain*
 Tedral, *asthma*
 Terrmycin, *anti biotic*
 Tessalon Pearles, *cough*
 Tetrex, *anti biotic*
 Thorazine, *nerves* (brown)
 Tuinal, *sleep*
 Valium, *nerves*
 VaSoDilan, *blood circulation*
 Vibramycin, *anti biotic*
LAXATIVES
 Freeda Laxatives
 Mineral Oil (new bottle)
 Webers tea (new box)
 Colace
 Pericolace
 Glycerine suppositories
 Dialose

מדריך

Dulcolax suppositories (geigy)
 Epsom salt
 N.R. Natures remedy
 Laxative tablets
 Milk of Magnesia unflavored
 Dorbane
 Senokot capsules only
 Senna leaves
PAIN, HEADACHES & FEVER
 Freeda Aspirin
 Bayer's Aspirin
 Anacin
 Tylenol
 Excedrin
 Bufferin
 Emperin
 Alko seltzer
SACHARINE
 Freeda Sacharine
NOSE DROPS
 Neosynephrine
 N.T.Z.
COLDS & ANTI HISTAMINES
 Contac
 Vicks Nose Salve
 Vicks Drops (nose)
STOMACH (ANTIACIDS)
 Citra Carbonate unflavored
 Bicarbonate of Soda only new
 Milk of Magnesia unflavored

וויכטיגע מעלדונג
פאר וויליאמסבורג

PHYSICIAN SERVICE

* 70 Lee Avenue *

מיר זיינען מודיע די איינוואוינער פון וויליאמסבורג, דאס אויפן
פארלאנג פון דעם חשוב'ען עולם האבען מיר באקאנטע ספעציאליסטן

פאר פרויען, סוירדזשערי, און הויט ספעציאליסט

אויפן גרויסען נאכפראגע פונעם ציבור האבען מיר
ארײַנגעבראכט א גאר אנגעזעענעם

הארץ ספעציאליסט

וואס די גרעסטע טייל פון זייערע פאציענטן האבען געמוזט דירעקט
אויפזוכען אין זייערע אפיסעס, האבען שוין יעצט דא אין הארץ פון
וויליאמסבורג, 70 ליע עווע. אפיס שטונדען וואו זיי טוען אויפגעמען
זייער פאציענטן, כדי איר זאלט מער נישט דארפען פארען צו זיי.

מען קען אויך רופען דעם אפיס פאר דאקטוירים וועלכע מאכען

„היים-וויזיטן“ — 24 שעה אין מעת-לעת.

24 Hr. Home Service

For appointment and office hours

פאר אפאיינטמענט און אפיס שטונדען רופט

call 963-4228

PHYSICIAN SERVICE

70 Lee Avenue Brooklyn N. Y.

Office Hours
Sunday 10-6
Monday 10-7
Tuesday 11-9
Wednesday 11-8
Thursday 11-8
Friday 10-6
Shabos 9-3

„רפואה דראג סמאר“

ווינטשמ אן פארען גאנצען עולם א כשר'ן פסח און א פרייליכען יו"ט.

עס איז דא ביי אונז צו באקומען אלע מעדעצינען מיט

הכשרים אויף פסח און אויך אויף א גאנץ יאהר.

טלפון : 387-0021

MADRICH HAKASHRUS

5734

FOR PESACH AND THE ENTIRE YEAR

February-March 1974

Vol. 1, No. 1

Published by the

VAAD HAKASHRUS

וועד הכשרות ההתאחדות הקהלות

אפליקיישן לחבר בוועד הכשרות

שם

האדרעס

טלפון

שנת

פרשת

יום

אפליקיישן לחבר בוועד הפועל

שם

האדרעס

טלפון

שנת

פרשת

יום

Annual Subscription \$4.00

Non-Profit Org.
U. S. POSTAGE
Paid
Brooklyn, N. Y.
Permit No. 11517